

побажання». Це можуть бути відгуки як учителя, так і асистента вчителя, щодо результатів роботи дитини з вадами розвитку. Розділ «Роботи, якими я пишаюся» вміщає найцінніші для учня роботи.

Оскільки оцінювання навчальної діяльності школярів з особливими освітніми потребами не має обмежуватися лише оцінкою знань, умінь і навичок, то важливо контролювати особистісні зміни, які формуються внаслідок цілеспрямованого корекційного впливу на їх пізнавальні процеси, емоційно-вольову сферу, мовленнєву діяльність [1].

Таким чином, на особливу увагу сучасного педагога заслуговує ведення дітьми з особливими потребами учнівських портфоліо як інноваційного способу фіксування, накопичення та оцінки індивідуальних досягнень протягом певного періоду навчання.

Література

1. Сак Т. В. Індивідуальне оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі : навч. курс та наук. метод. посіб. / Т. В. Сак. — К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. — 168 с.

2. Критерії оцінювання досягнень учнів початкових класів з особливими освітніми потребами, які навчаються у загальноосвітніх школах в умовах інклюзії. Довідник науково-дослідницької лабораторії інклюзивної освіти. / Упоряд.: Савчук Л.О., Юхимець І.В., Яценюк Л.І. — Рівне : РОІППО, 2012. — 330с.

3. Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки [текст] : підручник Ш 37 / З.М. Шевців — К. : «Центр учбової літератури», 2016. — 248 с.

УДК 373.31.035:316

М.І. ВАСИЛИНКА
Мукачівський державний університет

ПЕДАГОГІЧНА СПАДЩИНА В.СУХОМЛИНСЬКОГО В СИСТЕМІ СУЧАСНОГО РОДИННОГО ВИХОВАННЯ

Оскільки нині в центрі освітньої політики перебуває особистість, а сформувати таку особистість можливо лише за умов гуманізації та демократизації навчально-виховного процесу, то цілком зрозумілим є підвищений інтерес науковців, вчителів - практиків до педагогічної спадщини В.Сухомлинського. Творчість багатогранна, і кожне нове звернення до неї підтверджує її актуальність для непростого періоду модернізації освіти, періоду становлення особистісно-орієнтованої педагогіки. Для сучасної початкової освіти залишається багато цінних надбань, які актуальні для виховання і навчання молодшого школяра. Заглиблення в родинну педагогіку дало змогу вченому з'ясувати чимало проблем сімейного виховання.

Проблеми сім'ї, взаємини, які складаються між батьками і дітьми, надзвичайно хвилювали педагога. В.Сухомлинський надавав першочергового значення виховному клімату в сім'ї як основному чиннику формування особистості. В аспекті дослідження цих питань він звертався до духових джерел сімейної педагогіки, надаючи їм ключову роль у формуванні і розвитку дитячої особистості.

Основними завданнями родинного виховання, на думку вченого, є

виховання фізичної й морально здорової особистості, створення атмосфери емоційної захищеності, засвоєння базових моральних цінностей та ідеалів, забезпечення духовної єдності поколінь, збереження родинних традицій, виховання поваги до законів, прав і свобод людини, залучення дітей до світу знань, виховання поваги до науки, включення в спільну побутову та господарську діяльність. Педагог звертався до батьків із закликом вчити дітей спостерігати, пізнавати світ, міркувати, бути уважними до їхніх запитань, заохочувати і спрямовувати дитячу допитливість і, головне, не залишати дітей поза батьківською увагою, турботою.

В. Сухомлинський висвітлює загальні умови сімейного виховання. Це перш за все відповідальність батьків перед дитиною, сім'єю, суспільством, потім і перед своєю старістю. Сутнісною умовою є мета виховання. Нерідко батьки не задумуються над цим, не створюють програму сімейного виховання, не прогнозують результати. Майже вирішальною умовою є власна поведінка батьків. Заповітом можуть бути такі слова: «Не думайте, що ви виховуєте дитину тільки тоді, коли з нею розмовляєте, або навчаєте її, або щось наказуєте їй. Ви виховуєте її в кожен момент вашого життя, навіть тоді, коли вас нема дома. Як ви одягаєтесь, як ви розмовляєте з іншими людьми й про інших людей, як ви радієте чи сумуєте, як ви поводитесь з друзями і недругами, як ви смієтесь, читаете газету – все це має для дитини велике значення». Отже, батьківська вимогливість до себе, батьківська повага до своєї сім'ї, батьківський контроль над кожним своїм кроком – це і є одним із перших і головних методів сімейного виховання. Виховання дітей, продовжує далі педагог, вимагає серйозного тону, самого простого і щирого. Важливо також, щоб дитина мала змогу перебувати під різноманітними впливами життя, а батьки мають знати, де знаходиться їх дитина і своєчасно допомогти розібратися в ситуаціях, підкорегувати орієнтацію в них. Виховна робота, на переконання вченого, – це робота організатора. В ній не може бути дрібниць. Вони діють регулярно, щоденно, щогодинно, із них і складається життя, яке необхідно оптимально організувати.

Озброюючи батьків знаннями важливих педагогічних закономірностей, вікової психології, педагогічної етики, залучаючи їх до роботи у «Школі радості», В.Сухомлинський домогся розуміння ними діалектики розвитку дитини, що сприяло пожвавленню виховної роботи. Розроблена В.Сухомлинським система шкільно-сімейного виховання, спрямована в наше сьогодення й майбуття, становить велику цінність, збагачує теорію і практику виховання молодого покоління. Звернення до надбань минулого, його критичне переосмислення, а також творче використання всього найціннішого, нагромадженого за минулі роки педагогічною наукою і шкільною практикою, сприятиме прогресу у вихованні молодого покоління.

Нині, як ніколи раніше, важливого значення набуває зміцнення зв'язків між школою, сім'єю та громадськістю. В. Сухомлинський залишив багатющу творчу спадщину, цілий світ педагогічних ідей, які мають надзвичайну цінність для кожного вчителя. Запропоновані ним методи роботи з батьками слід використовувати педагогам на практиці. Зокрема: відвідування батьків

удома, запрошення батьків до школи, день відкритих дверей, класні батьківські збори, бесіди і лекції на педагогічну тематику, тематичні вечори та вечори запитань і відповідей.

Відомо, що дітей виховує родина, школа, книжка, кіно, телебачення, радіо, середовище. Але родинне, батьківське виховання – найвагоміше. В. Сухомлинський зазначав: «Без батьківської мудрості немає виховуючої сили родини. Батьківська мудрість стає духовним надбанням дітей; сімейні стосунки, побудовані на громадському обов'язку, відповідальності, мудрій любові й вимогливій мудрості батька й матері, самі стають величезною виховуючою силою» [1, с.95]. Сьогодні стає дедалі очевидним, що без засвоєння молодим поколінням цінностей родинних традицій не можна побудувати демократичне гуманне суспільство.

Література

1. Бондар Л. В. Сухомлинський і сучасність: Батьківська педагогіка / Л.В.Бондар // Педагогічна газета.-2002.-№ 10-11. - С.93-96.
2. Калужька Л. Видатні українські педагоги // Інформаційний довідник. – Тернопіль: Мандрівець, 2008. – 223с.
3. Савлук А.К. З досвіду впровадження спадщини В.О. Сухомлинського в практику / А.К.Савлук // Початкова школа. – 2009. -№ 9. – С. 15-17

УДК [373.5.015.31:784.087.68]:373.011.3-052-053.6

К.С. ВОХМЕНЦЕВА-АНТАЛ
Мукачівський державний університет

ФОРМУВАННЯ СПІВАЦЬКИХ НАВИЧОК ПІДЛІТКІВ У ПРОЦЕСІ ВОКАЛЬНО-ХОРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У сучасних концепціях музичної освіти виховання учнів спрямоване на формування в них духовної культури, на цілісне пізнання музичних творів різних стилів та жанрів. Нові реалії вимагають змін до методологічних засад навчання, визначення нових підходів до відбору змісту та організації матеріалів, використання адекватних форм та видів контролю.

Аналіз досліджень таких науковців, як Л.Байбородова, О.Биковська, Т.Демянюк, А.Волохов, В.Кочергін, О.Мироненко, В.Оржеховська, Г.Пустовіт, М.Рожков, Т.Сущенко, І.Фрішман, Є.Штейнберг, присвячених вихованню дітей шкільного віку, засвідчують, що зміст, методи і форми діяльності загальноосвітніх навчальних закладів повинні відповідати суперечливим процесам, що відбуваються у системі ціннісних орієнтацій сучасної молоді. Досягненню цих завдань сприятиме переорієнтація освіти на особистість підлітка, формування його творчих нахилів, здібностей, умінь і навичок.

Спів здавна розглядався як один з основних засобів музичного виховання дітей. У процесі співу учні засвоюють музичну мову, пізнають жанрову основу пісні. У них розвиваються музичні здібності, емоційний відгук на музику, формується музичне сприймання, виховується інтерес до музики. Це природний спосіб вираження естетичних почуттів, дійовий засіб активного залучення школярів до музики. З усіх видів виконавського мистецтва спів є

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>